

Metodika k analytickým údajom finančného sektora

Banky a pobočky zahraničných bánk

Štruktúra aktív a pasív bánk a pobočiek zahraničných bánk

Všetky aktíva sú vykázané v hrubej hodnote, t.j. neznižené o opravné položky.

Kategória „Operácie na medzibankovom trhu celkom“ zahŕňa okrem úverov a vkladov poskytnutých centrálnym bankám a ostatným bankám aj nakúpené pokladničné poukážky NBS, štátne pokladničné poukážky a zmenky okrem tých, ktoré banka drží v portfóliu „cenné papiere držané do splatnosti“.

Zdroje údajov:

Názov položky	Zdrojový výkaz zo STATUSu
Úvery klientom	V (NBS) 33 – 12
Operácie na medzibankovom trhu	Bil (NBS) 1 – 12
Cenné papiere	V (NBS) 8 – 12, (NBS) Bil 1 – 12
Vklady a prijaté úvery	V (NBS) 5 – 12
Zdroje od bánk	Bil (NBS) 1 – 12
Emilované cenné papiere	Bil (NBS) 1 – 12
Rizikovo vážené aktíva	BD (HKP) 1 – 12 (časť 7)
Vlastné zdroje	BD (HKR) 1 – 04

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekoncentrovaný, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

Výnosy a náklady bánk a pobočiek zahraničných bánk

Komentár k niektorým položkám:

Čistý príjem z obchodovania zahŕňa čistý príjem z operácií s cennými papiermi (okrem úrokových príjmov), čistý príjem z devízových operácií a čistý príjem z derivátových operácií.

Iné čisté prevádzkové príjmy zahŕňajú čisté príjmy z postúpených pohľadávok, z prevodu hmotného a nehmotného majetku, z podielu na zisku s podielových cenných papierov a vkladov v ekvivalencii,

z prevodu podielových cenných papierov a vkladov, z ostatných operácií a iné čisté prevádzkové príjmy.

Anualizovaná hodnota predstavuje odhadovanú hodnotu na konci roku za predpokladu, že daná výsledková položka sa vyvíja v čase rovnomerne.

Zdrojom údajov je výkaz Bil (NBS) 2 – 12.

Ukazovatele ziskovosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)
- ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k priemernej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, BD (HKR) 1 – 04)
- *Ukazovateľ prevádzkovej efektivity* = podiel kumulovanej hodnoty prevádzkových nákladov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Relatívny význam úrokových príjmov* = podiel kumulovanej hodnoty čistých úrokových príjmov ku kumulovanej hodnote súčtu čistého úrokového a neúrokového príjmu, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12)
- *Čisté úrokové rozpätie* = rozdiel podielu kumulovanej hodnoty výnosov (úrokových aj neúrokových) okrem úrokových výnosov z klasifikovaných aktív na aktuálnej hodnote úverov poskytnutých danej protistrane a podielu kumulovanej hodnoty nákladov na aktuálnej hodnote vkladov poskytnutých danej protistrane, (Zdroj: V (NBS) 13 – 04)
- *Čistá úroková marža* = podiel čistých úrokových príjmov znížených o úrokové príjmy z klasifikovaných aktív k priemernej hodnote čistých aktív, (Zdroj: Bil (NBS) 2 – 12, Bil (NBS) 1 – 12)

Hodnoty minima, dolného kvartilu, mediánu, horného kvartilu a maxima vyjadrujú rozloženie hodnôt daného ukazovateľa v bankovom sektore. Hodnota dolného kvartilu pritom vyjadruje takú hodnotu daného ukazovateľa, že 25% všetkých bánk (vyjadrené počtom) má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote dolného kvartilu (alebo nižšiu). Analogicky hodnota mediánu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 50% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote mediánu. Napokon hodnota horného kvartilu vyjadruje takú hodnotu ukazovateľa, že 75% všetkých bánk má hodnotu daného ukazovateľa rovnú najviac hodnote horného kvartilu. Keďže toto rozdelenie neberie do úvahy veľkosť jednotlivých bánk, táto je zohľadnená v percentuálnych podieloch v zátvorke. Napr. číslo pod hodnotou prvého kvartilu vyjadruje podiel bánk (meraný objemom aktív), ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v uzavretom intervale medzi hodnotou minima a hodnotou dolného kvartilu. Obdobne číslo pod hodnotou mediánu vyjadruje podiel bánk, ktorých hodnota daného ukazovateľa leží v intervale (sprava uzavretom) medzi hodnotou dolného kvartilu a hodnotou mediánu.

Ukazovatele rizík a kapitálovej primeranosti bánk a pobočiek zahraničných bánk a ich rozdelenie v bankovom sektore

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

- *Podiel klasifikovaných úverov na celkovom objeme úverov klientom* = podiel hrubej hodnoty neštandardných, pochybných a stratových úverov voči klientom k celkovej hrubej hodnote poskytnutých úverov, (Zdroj: V (NBS) 33 – 12)
- *Podiel opravných položiek na objeme klasifikovaných úverov* = podiel vytvorených opravných položiek k hrubej hodnote neštandardných, pochybných a stratových úverov, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)

- *Veľká majetková angažovanosť (vážená) / vlastné zdroje* = podiel váženej veľkej majetkovej angažovanosti k vlastným zdrojom; podľa zákona o bankách nemôže tento podiel presiahnuť 800% (Zákon č. 483/2001 Z.z., §39, ods. 2); netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť C)
- *Veľká majetková angažovanosť v rámci skupín* – sleduje sa počet prekročení ku koncu jednotlivých mesiacov limitov stanovených zákonom o bankách (§39, ods. 1) ku koncu jednotlivých mesiacov, netýka sa pobočiek zahraničných bánk, (Zdroj: BD (HMA) 8 – 12, časť A a B)
- Podiel nárokovateľnej hodnoty zabezpečení na celkovom objeme klasifikovaných úverov klientom – *ukazovateľ nezahrňa banky, ktoré v zmysle §8 Opatrenia NBS č. 13/2004 nezatriedovali pohľadávky do jednotlivých skupín z dôvodu tvorby opravných položiek na portfóliovom základe podľa medzinárodných účtovných štandardov*, (Zdroj: BD (ZPZ) 1 – 04)
- *Devízová otvorená súvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Devízová otvorená podsúvahová pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu podsúvahových aktív a pasív (s výnimkou usporiadacích a evidenčných účtov a pohľadávok/závazkov zo zverených hodnôt) v cudzej mene na vlastných zdrojoch, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková otvorená devízová pozícia / vlastné zdroje* = podiel súčtu súvahovej a podsúvahovej devízovej pozície na vlastných zdrojoch; kladná hodnota devízovej pozície znamená riziko straty zo zhodnocovania domácej meny, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *VaR / vlastné zdroje* = podiel straty zo zmeny vo výmenných kurzoch, ktorej hodnota by počas 1 dňa nemala byť na základe historickej simulácie (za obdobie 1 roka) prekročená s 99%-nou pravdepodobnosťou k vlastným zdrojom, (Zdroj: M (NBS) 4 – 12)
- *Celková otvorená úroková pozícia / vlastné zdroje* = podiel rozdielu aktív a pasív s fixáciou úrokovej sadzby alebo zostatkovou splatnosťou kratšou ako je dané časové obdobie (1 mesiac, 1 rok, resp. 5 rokov) na celkovom objeme vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HUC) 53 – 04, BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel okamžite likvidných aktív na vysoko volatilných zdrojoch*: Okamžite likvidné aktíva zahŕňajú prostriedky v hotovosti a nakúpené pokladničné poukážky NBS a štátne pokladničné poukážky okrem pokladničných poukážok držaných do splatnosti a zostatky na bežných účtov centrálnych a ostatných bánk. Vysoko volatilné zdroje zahŕňajú bežné účty centrálnych a ostatných bánk, bežné účty a ostatné netermínované vklady klientov a všetky vklady verejnej správy, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Podiel likvidných aktív (vrátane kolaterálov z obrátených REPO obchodov) na volatilných zdrojoch*: Likvidné aktíva okrem okamžite likvidných aktív zahmujú aj prijaté cenné papiere z obrátených REPO obchodov, pokladničné poukážky držané do splatnosti a všetky nakúpené štátne dlhopisy; ich hodnota je však znížená o založené cenné papiere a poskytnuté kolaterály v REPO obchodoch. Volatilné zdroje zahŕňajú navyše termínované vklady klientov, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12, V (NBS) 8 – 12)
- *Ukazovateľ stálych a nelikvidných aktív* = podiel stálych a nelikvidných aktív k vybraným položkám pasív; podľa Opatrenia NBS č. 3/2004 ukazovateľ nesmie prekročiť hodnotu 1 (netýka sa pobočiek zahraničných bánk), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)
- *Podiel úverov na vkladoch a emitovaných cenných papieroch*, (Zdroj: Bil (NBS) 1 – 12)
- *Celková pozícia likvidity / aktíva* = podiel rozdielu aktív a pasív splatných v danom časovom období (do 7 dní, resp. do 3 mesiacoch) k bilančnej sume. Zo súvahových položiek do výpočtu ukazovateľa nevstupujú cenné papiere, na ktoré je zriadené záložné právo. Z podsúvahových položiek do výpočtu vstupujú iba prísľuby na prijatie/poskytnutie úveru a hodnoty podkladových

nástrojov pri spotových a termínovaných operáciách (ale iba tie, pri ktorých je podkladovým nástrojom finančné aktívum a dochádza k výmene tohto podkladového nástroja), (Zdroj: BD (LIK) 3 – 12)

- *Kapitálová primeranosť* = podiel vlastných zdrojov k rizikovo váženým aktívam (nesmie klesnúť pod hranicu 8%), (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel Tier I na vlastných zdrojoch* = podiel základných vlastných zdrojov znížených o príslušnú časť položiek znižujúcich hodnotu základných a dodatkových vlastných zdrojov k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel vlastných zdrojov na bilančnej sume*, (Zdroj: BD (HKR) 1 – 04)
- *Podiel novej straty na vlastných zdrojoch pri dosiahnutí kapitálovej primeranosti 8%* = podiel straty, ktorá spôsobí pokles hodnoty ukazovateľa kapitálovej primeranosti na 8%, k celkovému objemu vlastných zdrojov, (Zdroj: BD (HKP) 1 – 12, BD (HKR) 1 – 04)

Poist'ovne

Komentár k výpočtu indexov koncentrácie:

CR3 index – podiel troch bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

CR5 index – podiel piatich bánk s najvyšším objemom danej položky na celkovom objeme danej položky v bankovom sektore, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná

Herfindahlov index (HHI) - definovaný ako súčet druhých mocnín podielov jednotlivých bánk na celkovom objeme danej položky vyjadrený v percentách, pričom do výpočtu vstupujú iba inštitúcie, v ktorých je hodnota danej položky kladná.

Hodnotu *HHI* možno interpretovať napríklad tak, že koncentrácia v danej položke je rovnaká, ako keby bolo v sektore 10 000 / *HHI* inštitúcií, z ktorých každá by mala rovnaký objem v danej položke. Podľa definície US Department of Justice sa trh považuje za vysoko koncentrovaný, ak *HHI* prekročí hodnotu 1800 a nekonzentrovanej, ak je hodnota *HHI* pod hodnotou 1000.

Čistý zisk a ukazovatele ziskovosti poisťovní

Hrubé prevádzkové náklady k predpísanému poisťovnému – obstarávacie náklady na poisťovnú zmluvu + správna režia + zmena stavu výšky prevedených obstarávacích nákladov na poisťovnú zmluvu

Výpočet jednotlivých ukazovateľov:

ROA = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote čistých aktív

ROE = podiel kumulatívnej hodnoty čistého zisku k aktuálnej hodnote vlastných zdrojov; do výpočtu nevstupujú pobočky

Škodovosť v neživotnom poistení

Škodovosť je definovaná ako pomer poisťovních udalostí vzniknutých nahlásených aj nenahlásených voči zaslúženému poisťovnému:

Škodovosť = (súčet nákladov na poisťovné udalosti a zmeny rezervy na poisťovné plnenie) / (predpísané poisťovné – zmena rezervy na poisťovné budúcich období)

Solventnosť

Požadovaná miera solventnosti (PMS) za celý poisťný trh je súčtom PMS alebo garančného fondu (ak je garančný fond väčší ako PMS) jednotlivých poisťovní. Pre každú jednotlivú poisťovňu sa počíta požadovaná miera solventnosti (na základe objemu činnosti) a garančný fond (ktorého výška je stanovená zákonom a vyhláškou MF SR). Poisťovňa je povinná disponovať kapitálom vo výške väčšieho z tejto dvojice.

Úplný zoznam poisťných kategórií

V záujme lepšej prehľadnosti tabuliek boli skrátené názvy jednotlivých kategórií poistenia. Nasleduje preto úplný zoznam poisťných kategórií:

A - životné poistenie

1. Poistenie pre prípad smrti, poistenie pre prípad dožitia alebo poistenie pre prípad smrti alebo dožitia (A1)
2. Poistenie vena alebo prostriedkov na výživu detí (A2)
3. Poistenie spojené s kapitalizačnými zmluvami (A3)
4. Poistenie podľa bodov 1 a 3 spojené s investičným fondom (A4)
5. Dôchodkové poistenie (A5)
6. Poistenie pre prípad úrazu alebo choroby, ak je pripoistením podľa tohto druhu uvedenom v bodoch 1 až 4 (A6)

B - neživotné poistenie

1. Poistenie úrazu (B1)
2. Poistenie choroby (B2)
3. Poistenie škôd na pozemných dopravných prostriedkoch iných než koľajových (B3)
4. Poistenie škôd na koľajových dopravných prostriedkoch (B4)
5. Poistenie škôd na leteckých dopravných prostriedkoch (B5)
6. Poistenie škôd na plávajúcich dopravných prostriedkoch (B6)
7. Poistenie dopravy tovaru počas prepravy vrátane batožín a iného majetku bez ohľadu na použitý dopravný prostriedok (B7)
8. Poistenie škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, spôsobených požiarom, výbuchom, víchricou, prírodnými živlami inými ako víchrica, jadrovou energiou, zosuvom alebo zosadaním pôdy (B8)
9. Poistenie iných škôd na majetku inom, ako je uvedené v bodoch 3 až 7, vzniknutých krupobitím alebo mrazom, alebo inými príčinami (napr. krádežou), ak nie sú tieto príčiny zahrnuté v bode 8 (B9)
- 10.a) Poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (B10a)
- 10.b) Poistenie zodpovednosti dopravcu (B10b)
11. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania leteckého dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B11)
12. Poistenie zodpovednosti za škodu vyplývajúcu z vlastníctva alebo z používania riečneho, jazerného alebo námorného dopravného prostriedku vrátane zodpovednosti dopravcu (B12)
13. Všeobecné poistenie zodpovednosti za škodu iné, ako je uvedené v bodoch 10 až 12 (B13)
14. Poistenie úveru (B14)
15. Poistenie kaucie (B15)
16. Poistenie rôznych finančných strát vyplývajúcich z výkonu povolania, z nedostatočného príjmu, zo zlých poveternostných podmienok, zo straty zisku, z trvalých všeobecných nákladov, z neočakávaných obchodných výdajov, zo straty trhovej hodnoty, zo straty pravidelného zdroja príjmov, z inej nepriamej obchodnej finančnej straty a z ostatných finančných strát (B16)

17. Poistenie právnej ochrany (B17)

18. Poistenie pomoci osobám v núdzi počas cestovania alebo pobytu mimo miesta svojho trvalého pobytu (B18)

Úplný zoznam spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 197/2002 Ministerstva financií Slovenskej republiky.

V záujme lepšej prehľadnosti tabuliek boli skrátené názvy niektorých spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv. Tiež boli uvedené len tie kategórie, ktorých podiel na celkových rezervách presahuje 1%. Nasleduje preto úplný zoznam spôsobov umiestnenia prostriedkov technických rezerv podľa § 1 ods. 1 vyhlášky č. 197/2002 Ministerstva financií Slovenskej republiky:

písm. a) Štátne dlhopisy vydané SR alebo NBS

písm. b) Dlhopisy vydané bankami

písm. c) Pokladničné poukážky

písm. d) Dlhopisy prijaté na trh kótovaných cenných papierov

písm. e) Akcie prijaté na trh kótovaných cenných papierov

písm. f) Podielové listy uzavretých podielových fondov

písm. g) Podielové listy otvorených podielových fondov

písm. h) Termínované účty v bankách

písm. i) Hypotekárne záložné listy

písm. j) Vkladové listy

písm. k) Nehnutelnosti na území SR

písm. l) Pôžičky poisteným

písm. m) Pôžičky alebo úvery zabezpečené bankovou zárukou

písm. n) Zmenky zabezpečené bankovou zárukou

písm. o) Štátne dlhopisy, ktorých emitentmi sú členské štáty alebo centrálné banky týchto štátov a dlhopisy vydané EIB, EBRD alebo IBRD

Obchodníci s cennými papiermi

Použité označenia:

IS-1 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie, predaj alebo iné nakladanie s investičnými nástrojmi a následné postúpenie pokynu klienta na účel jeho vykonania.

IS-2 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na iný účet ako na účet poskytovateľa služby.

IS-3 – prijatie pokynu klienta na nadobudnutie alebo predaj investičného nástroja a jeho vykonanie na vlastný účet.

Burza cenných papierov

Zdrojom údajov je mesačná štatistika Burzy cenných papierov.

Použité skratky:

BCP	Burza cenných papierov v Bratislave
CP	cenné papiere
DS	dôchodkové sporenie
DSS	dôchodková správcovská spoločnosť
EBOR	Európska banka pre obnovu a rozvoj
EIB	Európska investičná banka
FOV	Fond ochrany vkladov
HHI	Herfindahlov index
KP	kapitálová primeranosť
MBOR	Medzinár. banka pre obnovu a rozvoj
NAV	čistá hodnota aktív
NBS	Národná banka Slovenska
OCP	obchodník s cennými papiermi
OP	opravné položky
PMS	požadovaná miera solventnosti
SMS	skutočná miera solventnosti